

יהודית אנגרס - דברים ליד הקבר

יהודית יקרה,

אנו מלווים אותך בדרכך האחרונה, בתוך מסלול חיים מגוון ומיוחד של קשיים, אתגרים, התמודדויות והצלחות רבות, כשהמשותף לכל - נכונות אין סופית לתרום ולתת, בשילוב עם אמונה שלמה באדם.

היית אישה בעלת כישורים יוצאי דופן, בעלת השכלה ואופקים רחבים, אך מעל הכל היית אשה נדיבה הנותנת ביטוי יום-יומי לצווי היהודי: "נאה דורש - נאה מקיים".

היית אמא וסבתא אהובה, חברה טובה ותומכת, מורה ומחנכת ייחודית, הומניסטית, בימאית, שוחרת תרבות, ספרות ומוסיקה, בלשנית ודוברת שפות, בעלת חשיבה מקורית ועצמאית, דעתנית ועומדת על עקרונותיך.

מסכת חיך ומעשיך הם התגשמות הציונות הלכה למעשה והם גם תמצית הטוב שבאדם.

נולדת לפני 81 שנים בעיר גוטה במרכז גרמניה, בבית יהודי ציוני, אביך שבא בעצמו מבית

מתבולל שרת כרופא בחזית המזרחית בצבא גרמניה במלחמת העולם ה-I, והגיע לטורקיה שם

התוודע באקראי אל היהדות המקומית דוברת הספניולית ונשבה בקסמו של בית הכנסת

ובקסמה של כל ההווה היהודית במקום.

לפיכך, עם סיום המלחמה מצא מיד את הקשר לתנועה הציונית בגרמניה ונעשה מהמובילים

בתנועת הנוער שהתאחדה מאוחר יותר עם "הבונים". הוא הקים את הגרעין הפעיל בגוטה, נתן

הרצאות וקיים שיחות על ההיסטוריה של העם היהודי, ארגן שעורים לעברית ודאג ללימוד

שירים עבריים.

לדמותו של אביך ולדרכו המיוחדת הייתה השפעה רבה מאוד על עיצוב אשיותך ועל כיווני

התפתחותך.

כבר בהיותך בת 4 הגעת עם משפחתך לא"י לשהות של שנה בת"א. הלוויתו ההמונית של אחד

העם ורעידת האדמה הקשה אז בארץ נחרטו בזכרוןך היטב מאותה שנה.

מסיבות משפחתיות נאלצתם לשוב לכמה שנים לגרמניה, אך מיד עם עליית הנאצים לשלטון - התפטר אביך ממשרתו כרופא בתחום הרפואה הציבורית והמונעת, עלייתם ארצה דרך נמל יפו והתיישבתם בתל אביב הקטנה של אותם ימים. הייתן אז כבר שלוש בנות במשפחה: דינה -

המבוגרת ממך בשנתיים ומרים בת הזקונים, שנולדה כשהיית בת 8.

כשאביך קיבל על עצמו את משרת הממונה על שרותי הבריאות עבור היישוב היהודי בארץ - עברה המשפחה לירושלים. תחילה גרתם בשכונת רחביה ומאוחר יותר בשכונה חדשה - צפון תלפיות. משכונה מרוחקת זו היה צורך בליווי "נוטרים" כדי להגיע ל"פעולות" במחנות העולים, ללימודים בביה"ס, ומאוחר יותר לסמינר למורים. במקביל התפתח רומן בינך לבין יהודה דמינסקי, אבי בנותיך הגדולות נורית ונאוה, שהיה כבר קודם בן בית אצלכם במשפחה. לאחר נישואיכם נותרת לבד כשיהודה משרת ב"בריגדה היהודית". עם סיום המלחמה עברתם לגור בנהריה שם נולדו הבנות. עם הפרידה מיהודה כשאת מטופלת בשתי בנות קטנות, החלטת לעזוב את נהריה ולהצטרף לקיבוץ מעין צבי כמורה ומחנכת. בקיבוץ עמדו רבים על אשיותך המיוחדת. בין אלה שהוקסמו והתרשמו במיוחד, היה המורה והמחנך האהוב והנערץ - שמעון אנגרס - אדם מופלא, ברוך כשרונות ממקימי ביה"ס במעין צבי. נישאתם, נולדה אפרת וגם הבנות הגדולות נקשרו מאוד אל שמעון. אך האידיליה המשפחתית הזו נקטעה באחת, בתאונת הדרכים המחרידה בה נספה שמעון ז"ל.

שוב נותרת לבדך והפעם מטופלת גם בתינוקת בת חצי שנה. התמודדת עם המשא הכבד, תוך שאת חוזרת להוראה ומקבלת על עצמך את כדת "עופר" כמחנכת ל-4 שנים. הקשרים בינך לבין ילדי הכיתה היו לשם דבר; ואז יצאת ללמוד מקרא וספרות באוניברסיטת ת"א. בראיון איתך אמרת: "אלה היו לימודים שהרחיבו את עולמי ונתנו שוב טעם אמתי לחייה". השלמת תואר אקדמי במקביל לעבודה החינוכית בקיבוץ ובכפר גלים והמשכת לתואר שני במקרא. גם אז עבדת תוך כדי הלימודים בהוראה בבית הספר המשותף חוף הכרמל וכן ריכזת את מדור בתי הספר במחלקה לחינוך של התק"ס. בתום פרק התנועה בחיך - עברת לסמינר הקיבוצים, שם עמדו במהרה על תכונותיך ושמשת כסגנית מנהל הסמינר.

בגיל 62, בזכות אפרת - נפתח בפנייך צוהר אל הגישה האנטרופוסופית ולשיטת החינוך הנגזרת ממנה - שיטת וולדורף. החלטת לנסוע לשנה לגרמניה וללמוד מקרוב את שיטת החינוך הייחודית הזו. בעקבות אותה שנה - כתבת ספר על רשמייך ועל דרך יישומה של תורה זו.

במשך כל השנים ולצד כל פעילויותיך - פעלת להנציח את זכרו של שמעון - הבעל והאב האהוב. עשית זאת דרך שימור מורשתו של שמעון ב"בית הטבע" שלנו הנושא את שמו. עשרות שנים מבקרים ילדי בתי ספר במקום, שזכו לקבל ממך הדרכה כפי שרק את יודעת לתת. בנותיך הקימו משפחות משלהן וזכית לנחת מנכדים ומשפחה גדולה ואוהבת. כולנו, בני המשפחה ובעיקר הנכדים - זכינו לספוג מעושרך הרוחני ולהעזר בך בלימודים, בתרגומים ובעבודות רבות שונות.

לפני מספר שנים נאלצת להתמודד עם הגורל האכזר - כשבכורתך נורית נפטרה. סייעת לנו בדרכך המיוחדת - להמשיך הלאה ולהעזר איש ברעהו.

יהודית, מלאת תפקידים אין ספור בקיבוץ ומחוצה לו, היית "אשת אשכולות", מושרשת

בהוויית הארץ הזו - אך מעל הכל היית אשה טובה, נדיבה, משפחתית ומאוד מיוחדת. את תחסרי לכולנו מאוד. נפטרת מהמחלה הקשה באומץ ובאיפוק, כאשה גאה - כפי שהיית תמיד.

אסיים בהקבלה לדברים שכתבת על אביך ז"ל: "קשה הפרידה שאין אחריה מפגש; ונותר הרצון להודות לך על כל אשר עשית והעשרת ונתת לנו, לכולנו".

את שבה היום אל חיקו של שמעון אהובך. נוחי בשלום על משכבך.

יהיה זכרך ברוך.

אורי פיליפס

גי תשרי, תשס"ד

29.9.2003